

Niels Mørk: Jeg har kun en kort bemærkning til hr. Valbak, som undrede sig over; at jeg som medlem af socialreformkommissionen ikke havde taget særstandpunkt, dengang den sag, der her er til behandling, blev drøftet i kommissionen. Jeg må henvise til den særudtalelse, som jeg har fremsat på socialdemokratiets vegne, og hvori der under ingen omstændigheder er tale om forringelser i den sociale lovgivning, tværtimod om en række forbedringer. Deri ligger selvfølgelig også, at vi ikke kan gå ind for en forringelse som den, der er tale om her vedrørende invaliderne.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Efter de faldne udtalelser foreslår jeg, at lovforslaget henvises til socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om restaurations- og hotelvirksomhed m. v.

(Lovforslaget (nr. 94) findes i tillæg A. sp. 1665, fremsættelsen i tidenden sp. 2360).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Axel Ivan Pedersen: De ændringer, som foreslås i bevrerterloven eller, som den nu skal hedde: lov om restaurations- og hotelvirksomhed, er ikke af epokegørende karakter. Der er 15 nye bestemmelser, hvoraf halvdelen er direkte afledt af den nye næringslov, folketinget vedtog i 1966. Forslaget er således udtryk for en vis liberalisering på et betydningsfuldt erhvervsområde.

Principielt skulle der ikke være svære indvendinger at gøre mod de foreslåede bestemmelser, så meget desto mindre som et ministerielt udvalg repræsenterende alle interesserede instanser er gået ind for forslagene med enkelte divergerende opfattelser vedrørende særskilte paragraffer.

At liberaliseringen ikke er slået igennem

overalt, står § 14 som et udtryk for; det er den paragraf, der indeholder de bestemmelser om forbud mod ydelse af lån eller kaution for lån til indehavere af alkoholbevilling og bestyrere af virksomheder med alkoholbevilling, som blev gennemført i 1963. Der skal dog ikke fra socialdemokratiets side komme bebrejdelser i den anledning; jeg nævner det blot som en, må jeg sige drilagtig konstatering af, at selv en såkaldt liberal regering finder, at der kan være områder, hvor der er grænser for, hvor langt man kan gå i sine liberaliseringsstræbelser.

Nu skal man imidlertid ikke ved en første behandling, der drejer sig om principper, gå i detaljer; det kan vente til udvalgsbehandlingen. Men jeg vil gerne give tilslutning til, at den nugældende bestemmelse om kroafstemningerne falder bort, for det første fordi tiden er løbet fra denne bestemmelse, og for det andet fordi den er uforenelig med den nye kommunestruktur. Befolkningens interesser må være dækket gennem de nye, store kommunalbestyrelser, hvis afgørelse kan indbringes for det landsbevillingsnævn, der ifølge forslaget skal erstatte det nuværende overbevillingsnævn. Dette landsbevillingsnævn skal kun have 5 medlemmer, og den politiske repræsentation, der er i overbevillingsnævnet, falder bort; det er åbenbart i overensstemmelse med tidens ånd.

En ny bestemmelse går ud på, at restaurationer og herunder naturligvis også hoteller har pligt til at føre og servere alkoholfri drikke, og at det skal fremgå af vinkort og prislister. Det er ganske urimeligt, at virksomheder, som også driver diskotek, og som samler en mængde ganske unge imellem 15 og 18 år, simpelt hen ikke vil sælge alkoholfri drikke i dag. Det burde i øvrigt i alle bevillingshavende virksomheder, også marketenderier, ved tydeligt opslag tilkendegives, at servering af alkoholholdige varer til personer under 18 år ikke er tilladt.

En anden ændring går ud på, at det ikke fremtidig er tilladt at servere stærkere øl-sorter end almindeligt pilsnerøl i marketenderierne, men at der som kompensation herfor må serveres almindelige bordvine. Jeg kan om denne bestemmelse sige, at et overvejende flertal i min gruppe er modstandere af denne bestemmelse, bl. a. fordi den ikke kan gennemføres i virksomheder,

[Axel Ivan Pedersen.]

som ikke har et marketenderi. Personlig er jeg af den opfattelse, at det både ud fra et sikkerhedsmæssigt, et produktionsmæssigt og ikke mindst et trafikikkerhedsmæssigt synspunkt må være en fordel med det mindst mulige alkoholforbrug på vore arbejdspladser.

Socialdemokratiet er, som det vel er fremgået af disse få bemærkninger, velvilligt indstillet over for forslaget i sin helhed og tilsiger saglig medvirken i udvalget. Men derudover har jeg nogle bemærkninger af mere generel karakter vedrørende problemer med nær tilknytning til lovforslaget, som jeg har min gruppes tilslutning til at fremsætte.

Ved revisionen af beværterloven i 1950'erne gjorde jeg nogle bemærkninger om denne lovgivnings dobbeltsidige sigte, nemlig samtidig med at være en næringslov til lige at skulle fungere som ædruelighedslov, og som ministeren selv udtrykker det i sin forelæggelse, har der i udvalget været enighed om, at beværterlovgivningens ædruelighedsmæssige sigte ikke måtte forringes, men modsætningsvis åbenbart heller ikke forbedres. Imidlertid må det fremhæves, at alene ændringen af lovens titel til lov om restaurations- og hotelvirksomhed indicerer, at vægten er lagt på det erhvervsmæssige, hvilket i en lovgivning, der hører til handelsministeriets område, ikke forekommer unaturligt. Men det giver mig som sagt anledning til på min gruppes vegne at fremsætte den tanke, om tiden ikke var inde til en overvejelse af betimeligheden af at udskille de ædruelighedsmæssige synspunkter i en særskilt lovgivning, der havde til formål gennem et positivt oplysningsarbejde at skabe den større forståelse for de ædruelighedsmæssige interesser, der er af vital betydning for et moderne industrisamfund, som oven i købet gennem en avanceret sociallovgivning vil søge at højne hele befolkningens levevilkår, med andre ord en ædruelighedslov. På grundlag af en sådan kan man skabe et organ, som kan forestå et som før nævnt tiltrængt oplysningsarbejde, som afholdsbevægelsen bl. a. på grund af ringe statstilskud ikke magter i fornødent omfang, og som vel heller ikke skulle foregå på et etisk afholdsgrundlag, men på grundlag af den videnskabelige forsknings resultater.

Endvidere kan et sådant organ kontrollere, at det oplysningsarbejde, som lovgivningsmæssigt er påbudt f. eks. i skolerne, virkelig finder sted.

Der er desværre en alvorlig baggrund for disse tanker; det afspejler sig i statistikken over alkoholforbruget, der siden krigen er steget med mere end 100 pct., nemlig fra 2,62 l 100 pct.s alkohol pr. individ i 1945 til i det sidste år, jeg har statistik for, 1967, til 5,7 l ren 100 pct.s alkohol pr. individ. Det fremgår også af statistikken, at der det pågældende år er solgt 400 mill. l pilsnerøl i skatteklasse I og luksusklassen; det betyder, at alle personer over 15 år gennemsnitlig har konsumeret en 350 pilsnere om året. Dette tal er i øvrigt steget i de sidste to år og må vel tages som et udtryk for stigningen i indkomsterne, men vel desværre også som en af velfærdsstatens negative sider. Om virkningen heraf kan man læse i socialforskningsinstitutets publikationer „Unge mænds alkoholvaner“ og „Om brug og misbrug af alkohol“, eller man kan læse om det i ædruelighedskonsulentens indberetning til indenrigsministeren, en indberetning, som burde tilflyde folketingets medlemmer. Det stadig stigende antal spritbilister, som betyder en alvorlig økonomisk belastning for samfundet foruden de menneskelige lidelser, indicerer en samfundsmæssig indsats, der kan og bør baseres på de videnskabelige forskningsresultater fra den øvrige verden. Når jeg hertil kan føje, at der også er en stigning i antallet af tilfælde af delirium tremens, og at vort lands alkoholproblem omfatter ca. 70.000 alkoholister, der er i berøring med mindst 150.000 nærstående personer, turde en yderligere motivering for vort forslag om at overveje en speciel ædruelighedslovgivning være uforuden, så meget desto mere som beværterlovsudvalget i sin betænkning selv siger, at den ikke har beskæftiget sig med de ædruelighedsmæssige problemer.

Det er nok et spørgsmål, om samfundet ikke i selvforsvar bør gennemføre en ædruelighedslovgivning; som et passende udgangspunkt for sådanne overvejelser kunne man nedsætte en ny ædruelighedskommission med det kommissorium at undersøge de sociale, samfundsmæssige, økonomiske og finansielle virkninger af et stigende alkoholforbrug og herunder de mellemfolkelige for-

[Axel Ivan Pedersen.]

holds indflydelse herpå, og i arbejdet bør man inddrage de videnskabelige forskningsresultater, der måtte foreligge, på såvel det medicinske som det sociale område, såvel inden for som uden for landets grænser, for derigennem at finde veje til på frivilligt grundlag at kunne modvirke alkoholmisbrug, f. eks. som nævnt gennem et intensivt oplysningsarbejde.

Erik Hansen (Vejle amt): De bestemmelser, der findes i handelsministerens forslag til lov om restaurations- og hotelvirksomhed m. v., har hidtil været at finde i beværterloven, der, når dette lovforslag vedtages, vil blive ophævet. Både handelsministerens fremsættelse og de bemærkninger, der ledsager lovforslaget, er meget udtømmende, hvorfor jeg ikke her ved første behandling skal komme ind på alle de enkeltheder, der findes i lovforslaget.

Handelsministeren har med enkelte undtagelser fulgt den betænkning, der blev afgivet af handelsministeriets beværterlovsudvalg i oktober sidste år. Det foreliggende lovforslag vil betyde en stærk forenkling og liberalisering i forhold til gældende lov, hvad jeg tror vil blive hilst med stor tilfredshed af erhvervets udøvere. Man har for tiden ikke mindre end fem kategorier af bevillinger. Efter lovforslaget vil man i fremtiden kun få to former for næringsadkomst, nemlig 1) næringsbrev til udøvelse af den af loven omfattede virksomhed, 2) et sådant næringsbrev i forbindelse med alkoholbevilling til de af loven omfattede virksomheder, der serverer stærke drikke. Hertil kommer som hidtil særlige lejlighedstilladelser, marketenderitilladelser og pensionatstilladelser. Efter lovforslaget kan enhver, der opfylder betingelserne for at få udstedt næringsbrev, uden bevilling få et sådant som restauratør og hotelvært, når der ikke skal serveres stærke drikke. Næringsbrevet gælder for faste forretningssteder i hele landet, og dette må være en naturlig konsekvens af den liberalisering, der har fundet sted ved næringslovens revision. Vi kan fuldt ud tiltræde dette.

Vi kan også tiltræde, at man fortsat skal have bevilling, såfremt man ønsker at udsænke stærke drikke, og finder det rimeligt og rigtigt, at udstedelsen af disse bevil-

linger overlades til kommunalbestyrelserne efter forhandling med politiet. Bevillingsmyndighederne er nu forskellige i købstadkommunerne og landkommunerne, men da vi fra 1. april bortset fra amtskommunen, som hidtil har været bevillingsmyndighed for landkommunerne, kun har én slags kommuner, er det rigtigt, at afgørelserne træffes på lokalt plan, og at bevillingsmyndigheden bliver den samme for hele landet. At bevillingernes løbetid generelt bliver ens — nemlig 8 år — finder vi også rigtigt.

Giver en kommunalbestyrelsesmyndighed afslag på en ansøgning om bevilling, vil den efter lovforslaget få pligt til at oplyse, at afgørelsen kan indbringes for landsbevillingsnævnet, der skal erstatte det nuværende overbevillingsnævn. Vi finder det fornuftigt, at denne ankemulighed og pligten til at oplyse herom er nedfældet i loven.

Man har i lovforslaget sat en aldersgrænse på 25 år for opnåelse af alkoholbevilling. Vi er villige til i udvalget at drøfte, om det er den rigtige aldersgrænse.

Folketinget vedtog den 28. maj 1963 det finansieringsforbud, der stadig er gældende, men som et flertal af kommissionen har ønsket ophævet. Jeg tror, handelsministeren har gjort rigtigt ved at bevare dette finansieringsforbud i lovforslaget. Vi har en dygtig, fri og uafhængig restauratørstand, der, hvis finansieringsforbudet blev ophævet, meget let kunne komme i stærk økonomisk afhængighed af sine leverandører. Finansieringsforbudet må også ses som et værn mod udenlandske firmaers, især bryggerikoncerners, indtrængen på restaurationsområdet, en mulighed, der vil blive større ved Danmarks eventuelle indtræden i fællesmarkedet, hvis vi ikke opretholder finansieringsforbudet.

Stærkt øl må jo efter lovforslaget ikke mere serveres i marketenderierne, hvorimod der vil blive givet adgang til at servere bordvin. Hr. Axel Ivan Pedersen gjorde nogle bemærkninger herom og oplyste, at der ikke var fuld tilslutning i socialdemokratiet hertil. Jeg kan sige, at vi har faktisk betragtet det som noget, der havde fuld tilslutning i kommissionen, hvor alle implicerede parter var repræsenteret. Men for det konservative folkeparti er det ikke nogen principiel livssag, så jeg mener, at vi kan drøfte dette med ministeren i udvalget, og

[Erik Hansen (Vejle amt).]

det er jo muligt, at der vil komme nogle henvendelser til udvalget, som kan give grundlag for disse drøftelser.

Handelsministeren kan ifølge lovforslaget fastsætte, hvilke myndigheder der skal godkende lokaler m. v. Jeg vil gerne anbefale, at man som hidtil lader de stedlige sundhedskommissioner varetage denne opgave, så man undgår et nyt kontrollerende organ.

Ved dette lovforslags gennemførelse ophæves registreringsbestemmelserne for personer, der er beskæftiget inden for erhvervet. Det kan vi helt tiltræde. Dette at drive forretning med udskænkning af stærke drikke kan ikke sammenlignes med nogen anden form for forretning, og vi finder det rigtigt og rimeligt, at forslaget indeholder en bestemmelse om, at der rent administrativt gives mulighed for inddragelse af givne bevillinger, såfremt der er sket misholdelser.

Efter nugældende lov er det en lang og besværlig proces, man skal igennem for at opnå en beværterbevilling. Uden for købstæderne skal man indsende ansøgning herom til amtet ledsaget af skøde eller forpagtningskontrakt, dåbsattest, evt. vielsesattest, tegning og beskrivelse af lokalerne, og hvis man ønsker en spiritusbevilling, skal man sende en erklæring med om, at man ikke vil modtage økonomisk støtte fra nogen leverandører. Amtet sender sagen til politimesteren, der sender den til udtalelse i den pågældende kommune med bemærkning om, om man mener, at vedkommende opfylder betingelserne for at få bevillingen. Kommunen behandler ansøgningen på sit første møde, og vedtages det, at bevilling gives, da skal kommunen indrykke annoncer i de lokale blade om, at man har vedtaget at give vedkommende bevilling. Der åbnes da mulighed for befolkningen for inden en bestemt frist at gøre indsigelse, evt. forlange en kommuneafstemning afholdt blandt kommunens beboere, inden bevilling gives. Kommunen sender sagen tilbage til politimesteren med kommunens indstilling, oplysninger om, at det ved annoncering den og den dato har været bekendtgjort, at vedkommende har søgt bevilling, om der er indkommet indsigelser og resultatet af en eventuel afstemning. Politimesteren lader nu optage en 4 sider lang rapport om ansø-

gerens økonomiske og personlige forhold, fremskaffer straffeattest, indhenter oplysninger hos sundhedskommissionen, hvorefter sagen med indstilling tilbagesendes til amtet, der sender sagen til udtalelse hos hvert medlem af beværterudvalget inden for amtet, og er disse enige om, at en bevilling kan gives, anmoder amtet politimesteren om at udstede bevilling. Sænderlig en lang og trang vej for at opnå tilladelse til at servere en kop kaffe.

Efter lovforslaget kan man, hvis man ikke ønsker alkoholbevilling og lokaleforholdene er i orden, blot henvende sig på rette sted og få udstedt et næringsbrev og da straks åbne sin forretning. Det kalder jeg en virkelig forenkling, og handelsministeren skal have tak for det initiativ, der her er taget med at fjerne unødvendig administration. Eksemplet kunne måske tjene til efterfølgelse på andre områder.

Det konservative folkeparti kan anbefale dette tiltalende lovforslag til en hurtig og også en velvillig behandling.

Jens Peter Jensen (Sorø amt): Det er jo et ganske fortrinligt udvalgsarbejde, der ligger forud for det lovforslag, der ligger her. Det er en interessant betænkning at læse. Det var også en meget fyldig skriftlig redegørelse, vi fik fra den højterede handelsminister i forbindelse med forslagets fremsættelse, og jeg henviser ærede medlemmer til at studere disse to aktstykker. De er ganske interessante, der er mange gode enkeltheder i, som jeg altså ikke behøver at gentage, da man jo formentlig alle sammen har fået dem i forvejen.

Jeg er tilfreds med lovforslagets sigte, med den liberalisering, der ligger i det, med den forenkling af bevillingssystemet, den nedkogning af bevillingssystemet kan man sige, der her sker. Det er en udmærket ting. Jeg er tilfreds med lovforslagets sigte, for jeg tror, at loven vil komme til at virke i den retning, at vi får betydelig flere tiltalende spiserestauranter i et rimeligt prisleje, og det er der i høj grad et behov for.

Jeg vil så sådan i parentes sige, at kunne dette høje ting medvirke til, at det blev lidt billigere at gå på værtshus en gang imellem, sådan at vi også kunne få råd til at tage konen med, var det udmærket. Så slutter vi den parentes.

[Jens Peter Jensen (Sorø amt).]

Der er enkelte områder, hvor den højtærede handelsminister ikke følger udvalgsflertallet. Jeg er tilfreds med det, som den højtærede handelsminister siger om overbevillingsnævnet, der skal være et landsbevillingsnævn, og med, at man hertil fra ministerens side foreslår 5 medlemmer i stedet for de 11, udvalget foreslår. Der er én ting i denne sammenhæng, som jeg er særlig glad for, og det er, at politikerne kommer ud af udvalget. Jeg har den principielle opfattelse; at folketinget så vidt muligt bør undgå at lade sig repræsentere i udøvende organer. Nu forsvinder vi altså ud af dette nævn, lad det være et eksempel til efterfølgelse på andre områder.

Udvalget har jo ønsket, at man skulle opretholde tjenerregistret, men det har den meget fornuftige handelsminister ikke ment det nødvendigt at gøre, og jeg er ganske enig med ministeren. Jeg tror såmænd, vi har registreringer og kartoteker nok her i riget, og der er i hvert fald ingen grund til at opretholde en diskriminering inden for dette specielle erhverv.

Men så kommer vi til et punkt, hvor jeg er knap så glad for den højtærede handelsminister, og det kommer i logisk forlængelse af denne tale om diskriminering. Det drejer sig om den højtærede handelsministers ønske om at bevare de finansieringsbestemmelser, der blev indført i 1963. Udvalgsflertallet har foreslået, at de bortfaldd, idet man jo meget vel kan se, at der her er tale om diskriminering over for et enkelt erhverv. Alle andre må jo godt lade sig finansiere af deres leverandører, og den finansieringspraksis, man havde helt op til 1963, virkede jo ganske godt. Den virkede egentlig med til sunde tilstande inden for restaurations- og hotelfaget, fordi de leverandører, der ydede finansieringsbistand, kendte de mennesker, de skulle yde denne finansiering til, og derfor var det som regel gode og solide folk, der fik det. Det havde særlig betydning, når en overtjener ville købe hotel eller en ung mand ville have en selvstændig restaurant; så var det vigtigt, at en leverandør kendte ham, så han kunne gå til denne og få finansieret, og at der var et godt tillidsforhold imellem dem.

Denne tilstand blev ændret med de finansieringsbestemmelser, der kom ind i loven i

1963. I praksis er forholdene jo nok ikke blevet ændret helt i det omfang, som man skulle forstille sig, når det høje ting vedtager en lov. Der sker jo mange omgæelser, og det vil være meget vanskeligt helt at kontrollere til bunds, om lovens bestemmelser opretholdes. Specielt vil det være vanskeligt at føre kontrol, hvis det er udenlandske interesser, der kommer ind i billedet. Derfor har jeg altså i nogen grad mine tvivl om, hvorvidt disse finansieringsbestemmelser helt tjener det formål, man har stillet op, og vi kan jo lige så godt snakke nogenlunde rent ud om, hvad det er, der ligger bagved. Det er jo frygten for, at udenlandske bryggerier skulle komme ind i det danske restaurations- og hotelervhverv, hvis vi kom ind i fællesmarkedet. Jeg synes ikke, at et sådant forslag helt er i overensstemmelse med filosofien om at skabe det store frie marked og få konkurrenceforhold. Nu står vi jo igen og banker på døren til fællesmarkedet, og når jeg så ser det forslag her, så synes jeg, situationen kan karakteriseres med skriftens ord, at ånden er redebon, men kødet er skrøbeligt.

Men vel, der er åbenbart ikke politiske muligheder for at ændre meget i dette her. Ministere ønsker, at vi skal fastholde finansieringsbestemmelserne, dog med visse modifikationer, så de nu kun gælder for leverandører af alkoholholdige drikke. Til gengæld udvides straffebestemmelserne noget. Når det nu så anses for at være den politiske tilstand, så vil jeg gerne understrege, at så må vi på anden måde sørge for at få bedre finansieringsvilkår inden for restaurations- og hotelervhvervet. Det er et meget vigtigt erhverv, og det er ikke mindst et vigtigt led i hele den turistservice, vi i Danmark har at byde på.

Da man i 1963 lavede finansieringsbestemmelserne, blev der som en slags plaster på såret skabt en selvejende institution, Finansieringsinstituttet for Restaurationservhvervet, hvori leverandørkredse og andre indskød midler, som kunne bruges til udlån.

Jeg må sige, at dette instituts virksomhed har jo ikke været præget af nogen overvældende aktivitet, og jeg har også indtryk af, at dets administration foregår i et urimelig langsomt tempo, således at de forretninger, man skulle være med til at finansiere, i virkeligheden er blevet handlet i mel-

[Jens Peter Jensen (Sovø amt).]

lemtiden. Jeg lægger derfor vægt på, at man kunne få dette institut til at virke mere effektivt. Jeg har på baggrund af det, vi skulle drøfte her, taget nogle forhandlinger med mennesker, der har med disse ting at gøre, og det er mit indtryk, at der er vilje til nu at skabe en mere effektiv administration med en hurtigere behandling af sagerne og ønske om at få større midler stillet til rådighed. Det mener jeg er et væsentligt fremskridt, og derfor håber jeg, at ministeren vil hjælpe os dermed, hvis der bliver behov for det.

Jeg håber også, at man kan få finansieringen af hotelerhvervet gjort bedre, end vi har nu. Det gælder ikke mindst i provinsen, at vi har mange hoteller, der i høj grad trænger til en modernisering, en ansigtsløftning, for at de kan være egnede til at tjene deres formål.

Endelig skal jeg sige om det spørgsmål, som er draget frem fra anden side, det stærke øl i marketenderierne, at her er jeg egentlig enig med den højtærede handelsminister i, at det stærke øl ikke hører hjemme på arbejdspladserne. Det er i dag forbundet med betydelig risiko at være i en moderne industrivirksomhed med alle dens maskiner, automatik osv., og derfor er der betydelig risiko forbundet med udskænkningen af det stærke øl.

Jeg kan sige, at i en industrivirksomhed, jeg selv har med at gøre, er vi gået endnu videre; dér serveres der kun det lyse pilsnerøl, og da der havde været vrøvl om det i 14 dage, var folk egentlig vældig glade for det. Det pyntede på afregningen, når ugelønnen skulle hæves, og de kørte alle trygge og glade hjem. Det er jo en anden side af sagen. Heldigvis kommer flere og flere af de ansatte i virksomheden kørende i bil, og de skulle også gerne på betryggende måde kunne køre derfra. Derfor synes jeg egentlig, at den højtærede ministers forslag på dette område er særdeles fornuftigt.

Endelig lyttede jeg med interesse til det ærede medlem hr. Axel Ivan Pedersens

bemærkninger om alkoholproblemerne, og jeg synes, vi i udvalget skal drøfte hensigtsmæssigheden af måske at få disse problemer behandlet i en kommission med henblik på særlig lovgivning på disse områder, for at der foreligger problemer, som den socialdemokratiske ordfører pegede på, det er ganske givet. Vi vil gerne se fordomsfrit på dette og tage det med ind i overvejelserne.

Med dette skal jeg anbefale forslaget til tingets velvillige behandling.

Dagmar Andreasen: Jeg deler slet ikke hr. Axel Ivan Pedersens synspunkt, at dette lovforslag ikke er særlig epokegørende. Det står for mig sådan, at forslaget til lov om restaurations- og hotelvirksomhed m. v. er en virkelig radikal ændring til den bestående beværterlov. Det føles for mig som en virkelig fornøjelse at få lov til at anbefale det forslag på mit partis vegne.

Handelsministerens udførlige og fortrinlige fremsættelsestale indeholder jo visioner om de muligheder, dette forslag åbner adgang til. Man aner restaurationer i fremtiden, hvor jævne mennesker kan få daglig mad til overkommelige priser, ikke mindst til glæde for husmødrene. Jeg tror, at vi igennem denne lov vil få løst nogle af de problemer i forbindelse med spiritusproblemet, som hr. Axel Ivan Pedersen pegede på, for jeg nærer i hvert fald stærke forhåbninger om, at vi i fremtiden vil komme til at se virkelig gode spisesteder uden spiritusbevilling. Hidtil har det jo været sådan, at det var meget svært at få en restaurant til at gå og få en ordentlig omsætning af madvarer, hvis man ikke også havde adgang til at servere spiritus. Sådan tror jeg ikke det vil blive i fremtiden, når man kan drive restauration i forbindelse med andet erhverv, og når man kan oprette kæderestauranter.

Jeg aner også, at vi, når vi får tilknytning mellem restaurationer og butikker med hurtig omsætning i madvarer, kan opnå at få helt anderledes kvaliteter i hvert fald i områder, hvor besøget på restauranter på grund af befolkningstætheden ikke

[Dagmar Andreassen.]

er så forfærdelig stor. Tænk, hvis vi i fremtiden kan opleve at få friske grønsager og ikke behøver at risikere altid at komme 5 dage for sent til en rødspøtte, fordi der er hurtigt forbindelse ind til forretningen; den ligger måske i samme hus.

Der er et problem, som nok ikke bliver løst, med de friske æg, for selv om restauratørerne må holde høns, må vi nok også finde os i kodeæg på restaurationserne fremover; det spørgsmål må løses ved anden lovgivning.

Der ligger en betænkning til grund for dette lovforslag. I de allerfleste forhold har handelsministeren fulgt flertallets indstilling, og på de punkter, hvor den er fraveget, kan vi fra mit partis side helt give tilslutning.

Jeg tror, det er godt, at vi ikke giver adgang til finansiering af restaurationer fra de firmaers side, der leverer øl, vin og spiritus. Man har peget på den omgæelse, der finder sted i øjeblikket. Ja, det finder måske nok sted, men omgæelsen er dog ikke sådan, at den hindrer, at man kan få flere slags øl på den samme restaurant. Det kunne den jo gøre, hvis der blev officiel adgang til det. Når man i andre lande kan se, hvordan det er størrelsen af kapitalen, der står bagved, der i meget højere grad end pris og kvalitet bestemmer, hvad der skal sælges, så tror jeg, det er godt, vi ikke får de tilstande. Det, det drejer sig om, er at fremme konkurrencen på pris og kvalitet og ikke kun at overlade til de stærkeste at få adgang.

Jeg synes også, det er i orden, at reglerne om registrering af tjenere bortfalder.

Lovforslaget ændrer bestående lovgivning på mange punkter, men jeg har ikke fundet nogen ved gennemlæsning, som kunne give anledning til betænkeligheder fra vor side.

For mig er det noget meget væsentligt, at der fremover kun skal bevilling til, når det drejer sig om alkoholbevilling eller, som det hedder i daglig tale ude blandt folk, spiritusbevilling. Jeg tror ikke, der er så forfærdelig mange ikke-implicerede, der egentlig har gjort sig mange tanker om forskellen. Men den er slet ikke så lille endda. Et næringsbrev, det er en ret; en bevilling, det kan være en nådessag. Jeg har nu aldrig

kunnet se, at det var så attraktivt at få lov til at sælge kaffe og pølser og mad, at det behøvede at være nogen særlig begunstigeelse. Handelsministeren har i sin fremsættelse gjort en hel del ud af at redegøre for det, som handelsministeren kalder bestående retstilstande. Men det er nok alligevel de færreste, der har gjort sig klart eller har haft fantasi til at forestille sig, hvordan disse retstilstande i særlig grelle tilfælde kan udvikle sig til mangel på retstilstande, og jeg kan altså ikke modstå fristelsen til at give et eksempel på, hvordan det kan gå efter den lov, som vi nu tager afsked med.

For mange år siden — det er mange år siden, men det var under bevillingssystemet — havde jeg lejlighed til at følge en fornyelse af en afholdsbevilling på nært hold. Det drejede sig om en afholdsbevilling på et udflugtssted, der lå ude på landet, og så skulle man efter forskrifterne sende ansøgningen til politimesteren til udtalelse. Han havde ikke noget at indvende, han kunne anbefale fornyelse. Derpå gik sagen til sognerådet, det kunne også anbefale fornyelse. Endelig gik den til amtsrådet, og det afslog. Der var vist aldrig nogen af amtsrådsmedlemmerne, der havde sat deres ben på det pågældende udflugtssted, men de afslog i et lukket møde, og værten havde ikke nogen lejlighed til at få at vide, med hvilken begrundelse man havde afslået. Han kunne ikke få at vide, om det var hans slips, de ikke kunne lide, eller hvad der i øvrigt var i vejen. Sagen kunne appelleres til handelsministeriet, og det blev den. Handelsministeriet afslog. Så fik handelsministeren på en torsdag besøg af værten, som fik det svar, at handelsministeriet altid fulgte amtsrådet. Jeg må indrømme, at det kan give lejlighed til visse overvejelser, for når vi sidder og lovgiver herinde, så giver vi næsten altid en appelregel, men hvis det virker på den måde, hjælper det jo ikke så forfærdelig meget.

Nå, det var jo en sag af betydning, for ejendommen kunne ikke bruges til andet end til dette udflugtssted, så der blev engageret en højesteretsadvokat. Han kunne meddele, at der var faktisk ikke noget at gøre i sådan en sag, hvis ikke værten kendte et folketingsmedlem, som kunne slå handelsministeren på skulderen og bede ham om at genoptage sagen. Det var dog en

[Dagmar Andreassen.]

betryggelse for værten at få at vide, at det var ligegyldigt, hvilken partifarve folketingsmanden havde. Rådet var godt, det virkede, sagen blev genoptaget, bevillingen kom igennem. Som et lille notabene har jeg lyst til at fortælle, at værten også måtte sande, at gode råd var dyre. Det var der ikke noget at sige til, for det var jo af vital betydning for værten at kunne fortsætte med sin bevilling, og derfor stod salæret i forhold til betydningen for ham. Det er jo rart at vide, at man skal kontakte en folketingsmand. Det, som værten bare ikke kunne forstå, var, at skattemyndighederne ikke ville acceptere, at det var en driftsudgift.

Nå, handelsministeren siger efter at have redegjort for hele bevillingssystemet: „med alt dette gør forslaget op.“ Tak for det.

Når bevillingssystemet opretholdes for spiritusbevillingernes vedkommende, synes jeg, der er gode motiver til det, og jeg mener ikke, man ville løbe risiko for, at en lignende historie som den, jeg lige har fortalt, kunne gentage sig for spiritusbevillingerne, når man lægger bevillingerne til kommunalbestyrelsen, for det er folk på stedet, og der vil altid være kommunalbestyrelsesmedlemmer, som kender den pågældende restauration, og en oplysning i et lukket møde, som ikke er undersøgt, ikke er bevist, vil ikke få lov til at stå uimodsagt. Den vil blive undersøgt, og man vil finde ud af, om den er rigtig.

Jeg kan altså anbefale forslaget fuldt og helt. Det kan godt være, der dukker noget op i udvalget, men jeg har i hvert fald ikke nogen bemærkninger til noget af det, forslaget indeholder, som jeg synes jeg behøver at trække frem nu.

Arne Larsen: Foreliggende lovforslag bygger i det væsentlige på det udkast til lovforslag, som indeholdes i betænkningen fra et af handelsministeren i 1966 nedsat udvalg, hvori de interesserede erhvervsorganisationer, forbrugerrådet, afholdsbevægelsen og de kommunale organisationer har deltaget. Handelsministeren har dog ikke i et og alt fulgt udvalgets udkast til ny lov, men har fraveget det på et par enkelte områder, som tidligere ordførere har været inde på.

Jeg tror, vi kan være meget enige om, at

den gældende lov om beværternæring i høj grad trænger til en revision, at vi trænger til en modernisering af denne lovgovning i overensstemmelse med den udvikling, som er sket i samfundet i det hele taget og i overensstemmelse med den udvikling, som anden lovgivning, især næringsloven, har gennemgået.

Jeg er helt tilfreds med, at man nu udvider mulighederne for at opnå bevilling, næringsbrev. Efter de hidtil gældende regler var det, når det drejer sig om bevilling til udskænkning af stærke drikke, i hovedsagen folk med tilknytning til faget, som fik sådanne bevillinger; det var altså servitricer, tjenere, buffister, kokke, hovmestre osv. — folk, der havde haft tilknytning til hotel-faget — som i første række havde muligheder for at opnå disse bevillinger. Jeg skal da ikke sige et eneste ondt ord om denne stand, de har sikkert i mange tilfælde vist sig at være ganske kvalificerede til at klare disse opgaver. Men jeg tror, det vil være sundt og rigtigt, at man ikke bare anlægger det synspunkt, at man skal have haft tilknytning til faget for at kunne beskæftige sig med erhvervsvirksomhed på restaurationsfeltet. Derfor imødeser jeg gerne disse ændringer af lovgivningen, således at alle kan få mulighed og alle med forretningstalent osv. kan udnytte deres rige evner inden for dette område.

Især vil det glæde mig, hvis vi kunne få så dygtige forretningsfolk og erhvervsdrivende inden for hotel- og restaurationsfaget, at man kunne klare f. eks. at drive beværternæring uden at skulle opstille et utal af enarmede tyveknegte og andre spilleautomater i restauranterne og dermed ødelægge tilværelsen for de mennesker, der kunne tænke sig i ro og mag at nyde en øl eller spise et stykke smørrebrød. Jeg synes ikke, disse ting har meget med hinanden at gøre, og stort set kunne jeg ønske mig, at man overhovedet ikke tillod den slags ting på restauranter og bekvæmninger.

Bevillingssystemet ophæves, når det drejer sig om restauranter o. lign., hvor der ikke udskænkes stærke drikke, hvorimod vi skal have et vist bevillingssystem, hvor det drejer sig om udskænkning af stærke drikke. Der er også på dette område i forslaget indeholdt visse forenklinger, som jeg er meget tilfreds med.

[Arne Larsen.]

Men der er et problem, som jeg ikke rigtig kan få klarhed over, nemlig om det står kommunalbestyrelserne frit for inden for deres myndighedsområde at nedsætte et bevillingsnævn. For Københavns kommunes vedkommende er bevillingerne en ret omfattende affære, idet man alene på et enkelt år behandlede 259 sager vedrørende beværtning eller gæstgiveri med udskænkning af stærke drikke, hvoraf 131 sager angik anmodning om beværterbevilling, 75 sager angik fornyelse af bevilling, og 53 sager angik godkendelse af bestyrer. Det var altså nok så meget, og hvis man bare skal overlade det til kommunalbestyrelsen, så er jeg ikke helt tryk ved denne sag bl. a. i København. Jeg kunne tænke mig, at man her fik adgang til at bevare bevillingsnævnet efter de retningslinjer, som man arbejder efter i dag.

Der er også et andet problem, som jeg er lidt betænkelig ved, og som jeg også vil bede ministeren om at overveje, nemlig spørgsmålet om de afgifter, som for nærværende opkræves af restauranter dels for automatspil, dels for natbevillinger, varietébevillinger osv., osv. Alle disse afgifter skal nu i henhold til forslaget tilfalde staten. Det kunne tænkes, at der var en enkelt kommune, som kom lidt i klemme her. Jeg kan da oplyse, at alene Københavns kommune for finansåret 1970-71 ville miste omtrent 5 mill. kr. i indtægt, hvis dette forslag gik igennem. Når man betænker, at Københavns kommune i øvrigt på grund af den nye byrdefordeling mellem stat og kommune yderligere mister 38 mill. kr. i indtægter, så kan man nok forstå, at det trods alt er et problem, i hvilken kasse disse afgifter i fremtiden skal anbringes.

Men sigtet med lovforslaget er jeg meget enig i, og jeg tror også, jeg kan sige, at mit parti i mangt og meget, ja, i størsteparten vil støtte ministeren i dette forslags gennemførelse.

Der er et par andre punkter, som jeg i og for sig også er enig i. Den tidligere bestemmelse om, at man kun kunne have én restaurant i hver kommune, ophæves selvfølgelig, og det giver plads for kædeforretninger. Det skal vi i og for sig ikke være kedede af, især ikke, hvis sigtet er, at vi på den

måde vil kunne få nogle gode, billige madsteder, hvor folk kan få et godt, men billigt måltid mad. Som ministeren påpeger i sin fremsættelse, ændrer familiemønsteret sig jo, mange kvinder bliver udearbejdende, og derfor ville det være ønskeligt, om adgangen til billigere spisehuse og spisesteder, spiserestauranter, blev udvidet ganske væsentligt. Heri kan vi være meget enige.

Der er dog et spørgsmål, som jeg ikke er enig med ministeren i, og det er spørgsmålet om marketenderierne og marketenderibevillingerne; jeg synes ærlig talt, at det er for meget formynderi at bestemme, hvad folk må drikke på deres arbejdsplads.

Hr. Axel Ivan Pedersen var inde på spørgsmålet og mente også, at det var en diskriminering. Når man er lønmodtager, lønarbejder og tilfældigvis arbejder på en fabrik, hvor der er marketenderi, skal det nu ved lov forbydes én at drikke stærkt øl. Er man på en byggearbejdsplads, der kan være lige så stor som en industrivirksomhed, er der altså ingen, der kan bestemme noget sådant. Ærlig talt, om folk vil drikke hængemuleøl eller almindelig vandbajer eller eksportøl, det skal de faktisk selv have lov til at bestemme, det synes jeg ikke ministeren skal gøre. Jeg vil mene, det vil være noget vanskeligt i løbet af en kort frokostpause at drikke sig fuld i eksportøl; så skal man vist have et meget tørt organ, og så skal det løbe stærkt ned i halsen, for at man kan klare det.

Bortset fra det punkt, som jeg altså vil vende mig imod, kan jeg på mit partis vegne give megen tilslutning til det foreliggende forslag.

Hanne Reintoft: Jeg skal kun komme med bemærkninger til en række enkeltpunkter i dette lovforslag, da en del af ændringerne jo er af teknisk og administrativ karakter.

Jeg vil meget gerne som enkelte andre udtale min støtte til, at ministeren bevarer det gældende finansieringsforbud. Fra Dansk Bryggeri-, Brønderi- og Mineralvandsarbejder-Forbunds hovedbestyrelse ligger der en meget velmotiveret udtalelse mod ophævelse af dette forbud, og det er meget let at se, hvad der også anføres fra forbundets side, hvorledes monopoliserin-

[Hanne Reintoft.]

gen på området ville trænge frem. De uheldige udenlandske erfaringer taler for sig selv.

Dernæst vil jeg bare sige et par ord om det, hr. Arne Larsen nævnte til sidst, forslaget bestemmelse om indskrænkningen af de ølsorter, der må udskænkes i kantiner. Regeringen er kommet frem til, at der for fremtiden i virksomhedsmarketenderier ikke må udskænkes stærke ølsorter, og der anføres forskellige motiveringer for denne bestemmelse, der efter min mening er et ganske utilladeligt indgreb i folks personlige frihed og udtryk for en meget nedladende indstilling til arbejdspladsernes folk, der udmærket kan finde ud af, hvordan de vil indrette sig til daglig, også uden at handelsministeren blander sig i det.

Ministeren henviser først til arbejderbeskyttelseshensyn, og jeg hørte, at hr. Jens Peter Jensen (Sorø amt) fulgte dette synspunkt op. Det lyder meget smukt, men der kunne være anledning til at påpege, at der inden for dette område er andre ting, der ikke har interesseret regeringen, og som uægtelig trænger sig betydeligt mere på. Danmark er ganske rigtigt ikke berømt internationalt for sin arbejderbeskyttelseslovgivning, og jeg så meget positivt på, om man havde ægte intentioner i den retning. Lad mig henvise til støv- og støjplagen, der volder megen sygdom. Den omstændighed, at selvstændige erhvervsdrivende ikke er omfattet af beskyttelseslovgivningen, koster også den enkelte og samfundet store beløb. Det var noget, man aldeles ikke ville høre på, da vi reviderede denne lov.

Lad mig også nævne noget, handelsministeren har særlig god forstand på, nemlig at redningsmateriellet til søs ofte er i en fuldstændig miserabel tilstand. Det er antagelig farligere, end at der er adgang til en enkelt stærk øl ved frokosttid. Det interessante er, at det ikke har interesseret de gange, man har haft problemet oppe.

Ædruelighedsspørgsmålet tror jeg ikke er noget som helst problem i denne sag. Der er henvist til socialforskningsinstitutets i øvrigt diskutabile undersøgelse af brug og misbrug af alkohol, og her konkluderes, at normalgruppen, det vil sige gruppen uden misbrug, først og fremmest nyder alkohol

hjemme. Derefter i noget mindre grad på arbejdspladsen og relativt sjældent på restaurant. Misbrugerguppen drikker mest på restauranter, omtrent lige så hyppigt hjemme og i forhold hertil sjældent på arbejdspladsen.

I øvrigt ved vi alle, at hvis der finder alkoholisering sted på en arbejdsplads, så skyldes det som regel dårlige vilkår og dårlige samarbejdsforhold, dårlige arbejdsforhold, og så er det disse forhold, der skal rettes. Det løses ikke ved formynderbestemmelser af en karakter som disse.

Jeg tror heller ikke, forslaget får nogen som helst fornuftig virkning, fordi det som nævnt virker forskelligt fra arbejdsplads til arbejdsplads og på den måde kun kan komme til at virke irriterende og dirigerende.

Jeg må sige, det bliver interessant at se Danmarks såkaldt liberale parti venstre stå her og vedtage restriktioner om, hvad vi her i folketinget finder det passende at andre mennesker drikker til frokost. Det bliver spændende at se, hvad det næste er, man i liberalismens navn finder på for at begrænse den personlige frihed.

Albertsen: Det er et enkelt spørgsmål, der kalder mig op, et spørgsmål, som faktisk i sin placering i denne lovgivning afviger fra det mønster, som ministeren ellers så udmærket har lagt op til. Når det drejer sig om en gruppe her i landet, som i væsentlig grad må spise deres frokost på det, der hedder kontrollerede marketenderier, så hæver handelsministeren pludselig pegefingeren og fortæller, at nu må de mennesker ikke mere få sig en øl med lidt større alkoholprocent.

Jeg vurderer ministerens placering ved behandlingen af dette lovforslag sådan, at han er tilhænger af et magert forlig fremfor en fed proces, idet jeg går ud fra, at ministeren er til at tale med på dette punkt, for det forekommer mig, det næsten er lidt af et overgreb over for et afgrænset udsnit af befolkningen.

Vi er jo nogle stykker her, der betragter det lokale, der befinder sig i den modsatte ende af huset, som vores marketenderi. Jeg ved ikke, hvor mange af moralprædikanterne eller dem, der måtte være tilhænger af

[Albertsen.]

det, ministeren her har lagt op til, der vil synes, det var rimeligt, at vi her fik at vide: drikke guldøl, det må I ikke. Snaps — det er oven i købet det, der har givet tinget derovre navn — burde altså også forbydes. Det gjorde man sidste gang, da man ændrede loven vedrørende marketenderier.

Jeg vil direkte sige, at socialdemokratiet bortset fra et par enkelte repræsentanter ønsker retten til at få den slags øl opretholdt, hvis lovforslaget skal have vore stemmer, og jeg vil endda også tro, at der vil være stor sympati for, at begrebet „at tage sig en enkelt snaps“ var noget, som eventuelt også burde indgå i overvejelserne i forbindelse med revisionen.

Jeg vil i den forbindelse sige, at alle henvisninger til spritbilister o. lign. er interessante, men de er ikke relevante i dette forhold. Alle de undersøgelser og alt det materiale, der er kommet frem, beviser ganske klart, at det er ikke mennesker, der har spist deres frokost på et marketenderi, der optræder som spritbilister. Det er helt andre kategorier; det drejer sig om, hvis ministeren vil gå på klapjagt her — det er selvfølgelig en idé, som jeg dog vil anbefale han overlader til sin kollega justitsministeren. Jeg tror, det er et andet klientel, andre grupper af befolkningen, der her kommer ind i billedet.

Jeg vil håbe, at det udvalgsarbejde, som vi nu skal have, må blive præget af, at vi kan mødes på dette område. Det vil nok være en forudsætning for socialdemokratiets vedkommende, at vi vises hensyn på dette felt.

Jeg har en enkelt bemærkning til hr. Jens Peter Jensen (Sorø amt), som har meldt sig som kritiker af bestemmelserne, som vi gennemførte i 1963 om finansiering af restaurationserne. Jeg mener ikke, det materiale, som er fremkommet i forbindelse med behandlingen her, og de erfaringer, man har gjort — som jeg på lignende måde som hr. Jens Peter Jensen (Sorø amt) har fulgt — i og for sig giver grundlag for at ophæve disse bestemmelser. Jeg tror, der er vægtige og rigtige grunde til den holdning, som et mindretal i udvalget har indtaget, og den konklusion, ministeren her har draget. De indvundne erfaringer begrundes, at vi opretholder denne bestemmelse.

Handelsministeren (Knud Thomsen): Jeg takker samtlige ordførere og derudover hr. Albertsen for den tilslutning, der er givet til principperne i det lovforslag, der her er fremsat. Jeg mener også selv, at det betyder en meget stærk ændring af den gældende beværterlov i kraftig liberaliserende retning.

Spørgsmålet om finansieringsforbuddet blev rejst af hr. Axel Ivan Pedersen og tiltrådt, men jeg forstår let drillende — det var vel nærmest en skønhedsplet. Jeg beundrede den varme, hr. Axel Ivan Pedersen til gengæld lagde for dagen med hensyn til afskaffelse af det stærke øl i marketenderiet. Man kunne tydeligt mærke, at det brændte det ærede medlem på tungen at få dette sagt.

Det har været mig en meget stor overraskelse, at der siden lovforslagets fremsættelse har været den kraftige diskussion om det stærke øl i marketenderierne. Jeg tager fat på dette spørgsmål; fordi det næsten er det eneste spørgsmål, om hvilket der har bestået divergenser mellem ordførerne, stundom kraftige divergenser. Jeg vil gerne sige, at mit udgangspunkt naturligvis først og fremmest har været udvalgets overvejelse og et enigt udvalgs konklusion, et udvalg, der også omfattede en repræsentant for Arbejderbevægelsens Erhvervsråd. Samtidig skal jeg sige, så der ikke er misforståelser i den sag, at jeg er ganske enig i udvalgets indstilling. Det er min personlige opfattelse, at på et arbejdssted, hvor det gælder sikkerhed både for den pågældende selv og for hans arbejdskammerater — og som flere af ordførerne også nævnedes ved den påfølgende trafik, idet bilen jo breder sig mere og mere — er der sikkerhedshensyn, som man ikke kan afvise. Det er mit indtryk, at da man sidst strammede forholdene omkring marketenderierne og afskaffede snapsen — som det jo hedder, brændevinen, som jeg foretrækker at kalde det — var der en lignende kraftig reaktion. Jeg tror, man fra folketingets og folketingsudvalgets side bør betragte disse kraftigt opblussende reaktioner med den ro, der bør herske i dette høje tings arbejde og overvejelser.

Jeg vil gerne yderligere tilføje, at jeg, efter at lovforslaget var oversendt til folketingets behandling, havde et interessant

[Handelsministeren.]

besøg fra de kooperative marketenderiers samvirke ved formanden og forretningsføreren samt formanden for B & W-marketenderierne, som ønskede at drøfte særlig bestemmelsen om stærkt øl og derudover visse tekniske bestemmelser om automater o. lign. med mig. Jeg gav dem først og fremmest det gode råd at gå til folketingsudvalget, idet de anførte betragtninger, som naturligvis bør frem til folketingsudvalget, og som kan stå over for min og visse af ordførernes opfattelse med hensyn til dette problem. Man oplyste over for mig, at man på disse marketenderier — og man mente at vide, det gjaldt for andre velordnede marketenderier — aldrig solgte superstærkt øl, altså påskebrygtypen og lignende specialtyper, netop af hensyn til ædrueligheden, og at deres praktiske ønsker absolut ikke gik i retning af at få brændevinen genindført, af samme grund som man altså ikke ville sælge det superstærke øl, men at ønskerne gik i retning af guldbajeren og porteren, som navnlig ved anstrengende og koldt udendørsarbejde meget ofte synes at have nogen betydning for dem, der var involveret i det. Jeg gjorde dem opmærksom på, at jeg var enig med udvalget, men at jeg syntes, de skulle gå til folketingsudvalget, og jeg er naturligvis også villig til en drøftelse omkring disse forhold, som man har ønsket fra forskellig side, men jeg gør opmærksom på, at min personlige holdning i al fald er den samme som holdningen i det udvalg, der forberedte lovgivningen.

Nu kom hr. Axel Ivan Pedersen med en interessant tanke om en, skal vi sige ny ædruelighedskommission og rejste spørgsmålet om at få trukket ædruelighedsspørgsmålene ud af en egentlig erhvervslov og måske af andre love. Det er en interessant tanke, og jeg håber, hr. Axel Ivan Pedersen vil tilgive mig, at jeg ikke på stående fod kan tage standpunkt til, om man simpelt hen kan trække ædruelighedsspørgsmålene ud for sig, eller om de hænger sammen med andre faktorer inden for de mange love, hvor sådanne spørgsmål berøres. Det er rigtigt, at der er et dobbeltsidigt sigte eller måske et tredobbelt sigte med det lovforslag, vi behandler her. Det er en lov, der omfatter en del af næringslivet, men det er

også en lov, der tager ædruelighedsmæssige synspunkter ind og herunder i høj grad sikkerhedsmæssige hensyn.

Jeg vil blive et øjeblik endnu ved det stærke øl og gøre det kommende udvalg opmærksom på et problem, der kan dukke op. Det, jeg siger her, må bestemt ikke opfattes som noget forslag, men kun som et problem, der under alle omstændigheder kan blive rejst. Forholdet er det, at man også i den kommende lov må skelne mellem næringsbrev med alkoholbevilling og marketenderibevinglinger. Men der kan senere hen opstå det problem, som jeg synes vi skal drøfte i udvalget, hvad der i grunden vil ske, hvis en marketender løser næringsbrev og derefter i sin kommunalbestyrelse søger en alkoholbevilling. Derved ville han blive restauratør med de rettigheder, men også med de forpligtelser, som loven vil fastsætte for restauratørerne. Problemet vil komme til at foreligge, og jeg synes, vi skal drøfte det. Når det ikke vil komme til at foreligge lige med det samme, hænger det nok sammen med restaurationsskatten. Omsætningsafgiften af stærke drikke svares ikke af marketenderier, men som bekendt af restaurationer; men den er under afvikling, og mig bekendt er den fuldt afviklet 1. april 1971. Restaurationsskatten har naturligvis været en af de væsentlige grunde til, at dette problem ikke har været rejst endnu. Men problemet kan komme og bør efter min mening overvejes i det kommende udvalgs arbejde.

Hr. Erik Hansen (Vejle amt) rejste spørgsmålet om de stedlige sundhedskommissioner. Jeg vil gerne henvise til bemærkningerne til § 25, hvori jeg meget lidenskabsløst gør rede for, at erhvervet her, som må underkastes tilsyn fra forskellige myndigheds side — der er tale om politi, sundhedskommission osv., osv. — efter min mening har krav på, at de i én bekendtgørelse kan se, hvor de skal henvende sig. Jeg gør endvidere opmærksom på, at indenrigsministeriet har siddende en hygiejnekommission, og at der som muligt resultat af denne hygiejnekommission kan komme en lovgivning under indenrigsministeriet, der gør det muligt at fjerne specialbestemmelser fra andre love og samle sådanne bestemmelser i én anden lov, som naturligt måtte høre under indenrigsministeriet, der jo har sundheds-

[Handelsministeren.]

styrelsen under sig. Derfor tror jeg også det fremgår af bemærkningerne, at det, vi gerne vil, er, at vi foreløbig samler disse bestemmelser og antagelig i handelsministeriet med den bemyndigelse, jeg søger her, vil køre videre med de bestående tilsynsmyndigheder osv., men at vi tilsigter videst muligt at få skabt ensartede forhold landet over, ligesom man har forsøgt på mange andre områder, skal vi nævne landsbyggeloven og forskellige andre love, således at der ikke kan føres vidt forskellig politik i de forskellige kommuner, hvilket naturligvis ikke skal afsvække tilsynsmyndighedernes forskellige opgaver i den henseende. Jeg synes, spørgsmålet kan drøftes nærmere i udvalget.

Som eneste ordfører nævnte hr. Jens Peter Jensen (Sorø amt) ophævelsen af tjenerregistret. Jeg tillader mig at tage de andre ordføreres tavshed om dette punkt som en varm tilslutning til, at man ikke fører dette efter min opfattelse aldeles værdiløse register.

Bl. a. hr. Jens Peter Jensen (Sorø amt) opholdt sig ved finansieringsforbuddet. Jeg tror, hr. Jens Peter Jensen (Sorø amt) er klar over, at årsagen til, at jeg ønsker det opretholdt, er den udvikling, man har set i en række lande i fællesmarkedet og ganske specielt i England, sammenholdt med det faktum, at Danmark jo internationalt set er et kapitalfattigt land.

De meddelelser, hr. Jens Peter Jensen (Sorø amt) gav om finansieringsinstituttet for restaurationsbranchen, takker jeg for. Jeg har også været i forbindelse med en del mennesker, der har med det at gøre, og kan bekræfte, at man ved lovens forlængelse absolut har i sinde at aktivere dette instituts virksomhed. Men hr. Jens Peter Jensen (Sorø amt) vil forstå, at jeg ikke som minister har nogen umiddelbar indflydelse på et privat institut, en selvejende institution; men kan jeg hjælpe til, skal det ikke skorte på det.

Fru Dagmar Andreasen har jeg faktisk ikke andet at sige til end tak for tilslutningen.

Hr. Arne Larsen rejste spørgsmålet om de enarmede tyveknægte og derunder også spørgsmålet om afgifterne. Det er et spørgsmål, som enten jeg eller

nødsaget til at drøfte med finansministeren, for der er jo en del penge i det enten i den ene eller i den anden kasse. Jeg vil dog gerne sige, at man bl. a. ved revisionen af næringsloven i sin tid gennemførte det princip, at gebyret tilfaldt statskassen og ikke kommunekassen. Når det var anderledes i gamle dage, var det, fordi politiet i gamle dage var kommunalt ansat; politiet havde opgaverne, og derfor var det rimeligt, at kommunerne fik indtægterne. Nu er det som bekendt et statsligt politi, vi har haft i de sidste 30 år. Som sagt kan man se nærmere på dette spørgsmål.

Herudover rejste hr. Arne Larsen spørgsmålet, om kommunalbestyrelserne kunne opretholde deres bevillingsnævn. Jeg tror, at forholdene er lidt forskellige i Københavns kommune på den ene side og i alt fald en række kommuner på den anden side. Bemyndigelsen gives ifølge loven til kommunalbestyrelsen, og kommunalbestyrelsen kan naturligvis forvalte denne bemyndigelse, som de forvalter en række andre bemyndigelser, igennem et blandet og af kommunalbestyrelsen nedsat udvalg, hvis arbejde igen kan forberedes af kommunens embedsmænd inden for det pågældende område. Jeg ser ingen større forskel mellem et bevillingsnævn og et sådant kommunalbestyrelsesudvalg, men skulle der være mig ukendte forhold dér, kan også dette drøftes. Jeg vil dog påpege, at når man fra lovgivningsmagtens side delegerer en myndighed ud til kommunalbestyrelsen, kan denne ikke ifølge gældende retsprincipper f. eks. delegerer myndigheden til politimesteren i den pågældende kommune, men den kan delegerer den til et udvalg inden for sig selv, så længe kommunalbestyrelsen har indflydelsen og dermed ansvaret.

Jeg er enig med hr. Arne Larsen i spørgsmålet om kædeforretningernes betydning. Man har set det i mange store byer i udlandet; jeg har set det selv både i Paris og London, hvor der er kædebutikker spredt ud over hele byen, og hvor man vitterlig får ensartet, god og særdeles billig kost.

Fru Hanne Reintoft var stærkt inde på arbejderbeskyttelsesloven. Den skal jeg holde ude fra den øjeblikkelige diskussion. Jeg konstaterer, at fru Hanne Reintoft ligesom hr. Arne Larsen er tilhænger af det stærke øl i marketenderierne, hvad jeg altså

[Handelsministeren.]

ikke er, men fornuftigvis skal vi drøfte denne sag i udvalget. Den samme bemærkning kan være svar også til hr. Albertsen, der antyder enten et fedt forlig eller en mager proces. Jeg tror, jeg skal lade være med at sige mere om disse processuelle betragtninger.

Jeg takker som sagt for den almindelige og generelle tilslutning og håber, jeg har svaret på de enkelte spørgsmål, der i øvrigt blev rejst.

Axel Ivan Pedersen: Jeg vil gerne takke handelsministeren for den velvillige indstilling, han havde over for de tanker, som jeg fremsatte om en speciel ædruelighedslovgivning. Jeg forstår naturligvis, at ministeren må tage det forbehold, som han tog, men nu er tanken fremsat, og jeg håber, at der vil være så stærk forståelse for muligheden af at løse de problemer, som vi vitterlig har inden for det område, der hedder alkoholmisbrug, at det må resultere i noget positivt, forstået derhen, at vi får nedsat en kommission til virkelig at kulegrave problemerne, også problemer, hvorom der ikke er ubetinget enighed og heller ikke forståelse for i det hele taget i store kredse af befolkningen.

Jeg vil gerne gøre et par bemærkninger i anledning af, at hr. Albertsen brugte udtrykket „vi fra socialdemokratisk side“. Jeg vil da gerne sige, at partiet som sådan har ikke taget definitiv stilling til dette spørgsmål. Det forholder sig, som jeg sagde, at et overvejende flertal i den socialdemokratiske gruppe er modstander af denne bestemmelse om, at guldbajerne skal forbydes, medens jeg i hvert fald for mit eget vedkommende sagde, at jeg var en tilhænger deraf. Det standpunkt har jeg, og det standpunkt vil jeg vedblivende have; derfor kan hr. Albertsen ikke tale på mine vegne.

Må jeg dernæst sige, at jeg kan slet ikke forstå, hvorfor det er så stort et problem med guldbajerne. Jeg vil gerne sige rent personlig, at jeg har jo så lidt forstand på

disse ting, og jeg ved ikke, om en guldbajer slukker tørsten bedre, end en almindelig bajer gør det, men jeg ved i hvert tilfælde, at virkningen er større, fordi alkoholindholdet er mindst dobbelt så stort i en guldbajer. Nu har vi i færdselssikkerhedskommissionen igennem en lang, lang række møder behandlet problemerne om alkohol i trafikken, og jeg kan sige her, at det kan godt komme til at ligge sådan, at et par guldbajere i trafikken kan medføre en ulykke, der kan koste det danske samfund et par millioner kroner. Hvis en ung mand i 27 års alderen på grund af en alkoholpromille på bare 0,8 som to guldbajere giver, bliver invalid for livstid så koster det 1 mill. kr. i direkte udgifter, og 1 mill. kr. får samfundet i arbejdstab. Det er ikke problemer, man kan tage overlegent på, det vil jeg da gerne gøre opmærksom på, det er meget alvorlige problemer.

Jeg kan heller ikke tilbageholde den bemærkning, at jeg har somme tider hørt nogen sige, at guldbajere er et vidunderligt sovemiddel, så det kan i hvert tilfælde ikke være af effektivitetshensyn, man drikker guldbajere.

Jens Peter Jensen (Sorø amt): I modsætning til det ærede medlem hr. Axel Ivan Pedersen er jeg jo nærmest sagkyndig på området, og til de drabelige riddere, der er gået i felten for det stærke øl på marketenderier, skal jeg blot gøre opmærksom på følgende forhold.

Indtagelse af måltider og drikke i marketenderier sker normalt i en pause i arbejdstiden, ikke som afslutning på denne. Man skal altså vende tilbage til sit arbejde, ofte til maskiner, der er lige så livsfarlige som et motorkøretøj, hvis de kombineres med alkohol. Jeg beder om, at man er opmærksom på dette. Vil man endelig have en stærk øl, så kan man jo tage den på vejen hjem — henne om hjørnet, nede i kælderens. Det er to helt forskellige ting, der her er tale om.

Til det ærede medlem fru Hanne Reintoft, der fører det hele ind på spørgsmålet

[Jens Peter Jensen (Sorø amt).] om en liberal holdning osv., skal jeg kun gøre den lille bemærkning, at det ærede medlem har jo ved sit politiske adfærdsmønster her i tinget vist, at hendes form for liberalisme er anderledes end min.

Arne Larsen Jeg må vende tilbage til det stærke øl på marketenderierne. Jeg forstår på den højtærede minister, at han står stærkt på, at det stærke øl ikke må serveres. Det er der jo ikke noget at gøre ved, og det er selvfølgelig rigtigt, som ministeren siger, at vi kan jo tage det op i udvalget, hvad det sandsynligvis også vil blive gjort. Men jeg synes, at man er lidt for bekymret for ædrueligheden på arbejdspladsen, for det hører til sjældenhederne, at vi har særlige problemer i så henseende. Nu er man så bekymret for maskinerne, og vi har hørt hr. Jens Peter Jensen (Sorø amt) som ekspert varetage disse interesser på fortræffelig måde. De problemer, som har kunnet løses på den enkelte arbejdsplads ganske jævnt og ligetil gennem forhandlinger mellem arbejdernes tillidsmænd og virksomhedernes ledelser, hvorfor skal de ikke kunne løses på samme fortræffelige måde fremover, sådan at der ikke opstår irritationsmomenter, for det ved vi jo ganske afgjort at der vil, hvis man vil lave restriktioner af denne art.

Det er jo, som jeg påpegede, en diskriminering, det er en forskelsbehandling, for i hundredtusindvis af andre beskæftigede — og det kan da også være folk, der er beskæftiget med maskiner, vejmaskiner, entreprenørmaskiner osv. — har fuldstændig fri adgang til at bestemme selv, hvad øl de vil drikke. Herregud, på en stor byggeplads, hvor man har frokostskure, dér vælger man sig en ølmand, og han går hen til den nærmeste købmand og køber det øl, som man har lyst til, og som hans arbejdskammerater vil drikke i frokostpausen. Hvordan vil man forbyde det? Det kan man simpelt hen ikke forbyde. Jeg synes, man skulle holde op med at være barnepige for dem, der tilfældigvis arbejder på en fabrik og altså er henvist til at indtage deres måltid i marketenderiet.

Det er da rigtigt, som hr. Axel Ivan Pedersen fremhæver, at selvfølgelig spiller det en vis rolle, hvor stor en alkoholprocent man har i blodet, men som hr. Jens Peter

Jensen (Sorø amt) som ekspert fremhævede, så er det jo i en meget afmålt frokostpause midt i arbejdsdagen, man indtager sin lyse øl eller sin almindelige øl eller sin luksusøl til sin frokost; derpå går der gerne 4-5 timer, før man bevæger sig ud i det myldrende liv uden for fabrikken, og så er den vist nok dunstet af, den lille 0,4 promille. Jeg tror ikke, at det er dér, problemet ligger. Jeg tror, det er helt andre kategorier af befolkningen, som er til fare for færdselssikkerheden, og ikke dem, som indtager en luksusøl i deres frokostpause.

Dagmar Andreassen: Jeg berørte i mit indlæg slet ikke spørgsmålet om det stærke øl i marketenderierne, og det var nærmest, fordi jeg ikke så, der overhovedet lå noget problem i det, men nu er der altså nogle stykker af ordførerne, der har følt sig foranlediget til at komme med et varmt indlæg på grund af de få stykker, der har råbt op i aviserne.

Det er ganske enkelt sådan, at konsumet af guldøl er stærkt i tilbagegang i Danmark i al almindelighed. Der er meget få arbejdspladser, hvor der overhovedet er interesse for at drikke guldøl. Jeg har også læst aviserne og blev noget overrasket over reaktionen, og jeg har kontaktet et firma, der besøger marketenderier, og spurgt, hvordan det lå med afsætningen af guldøl til dem. Vedkommende, der selv sælger guldøl, kunne fortælle, at der er meget få arbejdspladser, der køber det, og på de arbejdspladser, der køber det, er forbruget faldet; meget få mennesker drikker det.

Jeg vil gerne helt klart tilkendegive, at jeg synes bestemt ikke, det hører nogen steder hjemme at drikke guldøl midt på en arbejdsdag. Der gælder nøjagtig de samme regler for dem, der arbejder ved en regnemaskine, hvis de er ansat på en virksomhed, der har et marketenderi. Det er rigtigt, at der er adgang til at gå ned og købe guldøl, hvis ikke der er et marketenderi.

At det skulle være noget stort problem for dem, der er beskæftiget på danske arbejdspladser, det nægter jeg at tro, dertil har vi en alt for ædruelig arbejderstand.

Hanne Reintoft: Ministeren undrede sig over, at jeg beskæftigede mig så meget med arbejderbeskyttelseslovgivningen. Det er,

[Hanne Reintoft.]

fordi ministeren selv har brugt den som argument. Man kan ikke, hvis der skal være nogen logik i det, nægte, når en sådan lov er til behandling, virkelig at gøre noget ved de store, alvorlige problemer, og så bruge sin positive indstilling til arbejderbeskyttelseslovgivningen i smålove rundt omkring, hvor det lige passer i ens kram. Der blev ikke, sidste gang vi havde den lov for, gjort noget virkeligt ved det.

Vi kommer endnu en gang ind på den affære med det stærke øl. Hr. Arne Larsen har fuldstændig ret, det bliver kun en ganske bestemt gruppe mennesker, man indfører den begrænsning over for. Vi kan ikke gøre det over for hele befolkningen — det synes jeg heller ikke man skal — og jeg ved ikke, hvorfor man lige vælger en bestemt gruppe ud og moraliserer på dennes bekostning.

Ministeren nævnte, at hver gang man lavede en sådan indskrænkning, blev der gjort vrøvl, og ministeren mente, at det skulle man tage ganske roligt. Nu er det tit sådan, når ministeren taler, at vi nærmer os den gamle vittighed om, at regeringen overvejer at afskedige folket. Jeg synes, man skulle lytte til det, hvis der var uro i befolkningen over det, vi sidder herinde i folketinget og laver. Det er dog det, vi er valgt til, det, vi er her for.

Må jeg så lige til hr. Jens Peter Jensen (Sorø amt) sige, at der er faktisk tale om en misforståelse, hvis hr. Jens Peter Jensen (Sorø amt) tror, at jeg er liberal på en lidt anden måde end han, for jeg er faktisk slet ikke liberalist. Jeg troede, det var gået op for de fleste herinde, men nu ved hr. Jens Peter Jensen (Sorø amt) det også.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Efter de faldne udtalelser foreslår jeg, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om registrerede revisorer.

(Lovforslaget (nr. 95) findes i tillæg A. sp. 1765, fremsættelsen i tidenden sp. 2371).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Axel Ivan Pedersen: Med sit forslag om registrerede revisorer har handelsministeren formentlig endeligt løst det problem, som optog en del af næringslovskommissionens tid, og som også tidligere har været gjort til genstand for drøftelse her i tinget, bl. a. ved behandlingen af lov om statsautoriserede revisorer.

Sidst ved behandlingen af netop denne lov var der bred enighed om, at der skulle foretages en nærmere undersøgelse af andre revisorers forhold og vilkår. Det var da også, som handelsministeren har bemærket i sin fremsættelse, denne brede politiske enighed, som medførte nedsættelsen af ministeriets revisorudvalg i oktober 1967. I sin betænkning i august sidste år fastslår udvalget, at der er behov for at etablere en særlig gruppe revisorer ved siden af de statsautoriserede af hensyn til såvel erhvervslivet som skattevæsenet. Dette standpunkt kan vi fra socialdemokratiets side slutte os til, så meget desto mere som den seneste tids foreteelser på lovgivningens område har lagt flere og flere opgaver ud til erhvervslivet, hvorfor dette sikkert ikke mindst for de mindre næringsdrivendes vedkommende kan have glæde af sagkyndig bistand. Denne sagkyndige bistand skulle man få i fremtiden, hvis man ud over statsautoriserede revisorer anvender de registrerede revisorer og derved udelukker de absolut uegnede.

Inden for specielle områder har man ganske vist sin egen kreds af revisorer, som er specielt uddannede på disse områder, og jeg går ud fra, at disse i henhold til kap. IV må kunne opnå registrering.

Af en enkelt paragrafs bestemmelser afhænger i virkeligheden en meget væsentlig ting. Det er paragraf 8, jeg tænker på. Jeg vil gerne have lov til at sige, at i den argumentation, som de statsautoriserede revisorer har fremført i diskussionen om